

Meslek Yüksekokullarında Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programlarındaki Müfredatının İncelenmesi

An Examination of the Curriculum of Accounting and Taxation Programs in Vocational Schools

Hülya Kabakçı Karadeniz^{a*}

^a*Pamukkale University, Denizli, Turkey*

Öz

Bu çalışmanın amacı muhasebe ve vergi bölümlerinin müfredatının vergi alanında yeterliliğini araştırmak ve beklenen çıktılarını vergi alanında ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını tartışmaktır. Çalışmada nitel veri toplama tekniklerinden biri olan doküman incelemesi yoluyla en yüksek üniversiteye giriş puanına sahip 10 devlet üniversitesi ve 10 vakıf üniversitesi muhasebe ve vergi bölümü müfredatı incelenmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. İncelediğimiz muhasebe ve vergi uygulamaları programlarında ortalama olarak 26 adet ders bulunmaktadır. Söz konusu derslerin ortalama üçünü vergi dersleri ve dokuzunu muhasebe dersleri oluşturmakta ve toplam ders kredilerinin %8'ini vergi derslerinin kredileri ve %35'ini de muhasebe derslerinin kredileri oluşturmaktadır. Tüm okullarda muhasebe uygulaması ile ilgili dersler bulunurken yirmi programın sadece beşinde vergi uygulaması ile ilgili ders bulunmaktadır. Özellikle vergi ve vergi uygulamaları derslerinin yetersiz olduğu, vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslek yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Vergi eğitimi, Mesleki Eğitim Müfredatı.

Abstract

This paper aims to investigate the adequacy of the curriculum in the field of taxation and to discuss whether the expected outputs meet the needs in the field of tax. Using the document review as a qualitative research method, the curriculum of the departments of accounting and taxation in the top 10 foundation and 10 state universities with the highest university entry scores. The results showed that out of the 26 courses in our accounting and taxation programs, 3 constitute tax courses and nine of them constitute accounting courses, and 8% of the total course credits consists of the credits of the tax courses whereas 35% of the accounting courses are the credits of the accounting courses. While there are courses in accounting practice in all schools, only five of the twenty programs are related with tax practices. It can be concluded that the tax and tax applications courses are inadequate, and there is no statistically significant difference between foundation and state universities.

Keywords: Vocational School, Accounting and Tax Department, Tax Education, Vocational Education Curriculum.

© 2018 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

1. Türkiye’de Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümlerinin Yeri

Türkiye’de 2017 yılı itibariyle 112 tanesi devlet, 67 tanesi vakıf, 5 tanesi vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere toplam 184 adet üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerde 860 tanesi devlet, 103 tanesi vakıf olmak üzere toplam 963 meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Normal öğretim ve ikinci öğretim programları ayrı ayrı dikkate alındığında, ise Türkiye’de yaklaşık 400 adet muhasebe ve vergi uygulamaları programı bulunmaktadır (<https://yokatlas.yok.gov.tr/netler-onlisans-tablo.php?b=30040>). Söz konusu sayı muhasebe vergi bölümünün hemdevlet hem de vakıf üniversitelerinde tercih edilen bölüm olduğunu göstermektedir.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: Hülya Kabakçı Karadeniz, Pamukkale University, Denizli, Turkey. E-mail address: hulyak@pau.edu.tr. ORCID ID: 0000-0003-3321-4905.

Received Date: December 18th, 2017. Acceptance Date: September 7th, 2018.

Tablo 1

Türlerine Göre Birim Sayıları Raporu (2017)

Tür	Devlet	Vakıf	Vakıf Meslek Yüksek Okulu	Toplam
Üniversite	112	67	5	184
Fakülte	1248	417	0	1665
Yüksekokul	366	100	0	466
Myo	860	98	5	963
Enstitü	471	202	0	673
Arş. Uyg. Mrkz.	2478	549	1	3028
Bölüm	14763	2869	85	17717
Program	16700	10543	622	27865
A.B.D	29251	2192	0	31443
B.D	7479	600	0	8079
Yükseklisans Programı	10151	2275	0	12426
Doktora Programı	4877	462	0	5339
Sanatta Yeterlilik Programı	119	13	0	132

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> (erişim tarihi: 11.12.2017)

2. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programının Amacı ve Önemi

Muhasebe ve vergi bölümü altında yer alan muhasebe ve vergi uygulamaları programı meslek yüksekokullarında en fazla tercih edilen programlar arasındadır. Bölüm öğrencilerine kamu ve özel şirket kurum kuruluşlarının muhasebe ya da finans birimlerinde, mali müşavirlik bürolarında, muhasebe ve vergi ile ilgili konularda hizmet veren şirketlerde çalıştırılmak üzere eğitim verilmektedir. Ayrıca bölüm ön lisans mezunları Dikey Geçiş Sınavı'nı (DGS) kazanarak, lisans eğitimi yapma şansı bulmaktadır. Bölüm öğrencileri DGS ile geçtikleri lisans eğitimini tamamladıktan sonra üç yıl staj yaparak Mali Müşavirlik Sınavlarına girebilmekte ve başarılı oldukları takdirde mali müşavir unvanına sahip olarak çalışabilmektedir.

Günümüz bilgi toplumu, teknik bilgi ve becerilere sahip çalışanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle bilginin yaratılması süreçlerinde önemli rol üstlenen ara elemanların eğitilmeleri çok önemlidir. Ancak eğitim kurumlarından mezun olan gençlerin işverenlerce talep edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle mesleki eğitim kurumlarının amacı, sektörlerin talep ettikleri alanlarda ve yeterlilikte ara eleman yetiştirmek olmalıdır. (Vurgun,2009:107 ve, Kılıç ve Yılmaz,2018:4). İki yıllık süre içinde meslek yüksekokullarında eğitim gören öğrenciler sektörün nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamak için yetiştirilmekte ve meslek yüksekokulları Türkiye'nin ara eleman ihtiyacını karşılayacak en önemli eğitim kurumu olarak görülmektedir (Arpat, Kalfa, Akşit ve Çamurdan, 2017:77). İşletmelerin eleman ihtiyacı kademeler ve görevler arasında bağ kuran, alanında uzman, pratik bilgileri kullanabilen, işbölümüne yatkın ve esnek çalışabilen ara elemanları talep edilebilir hale getirmektedir. Bu özellikler ara elemanların kalifiye ve nitelikli personel olarak tanımlanmasının sebebinin oluşturmaktadır (Zorlu,2012:68).Muhasebe ve vergi uygulamaları program öğrencileri eğitimlerini ön lisans olarak tamamladıklarında, ara eleman olarak mali müşavirlik bürolarında, muhasebe ve vergi konusunda hizmet veren şirketlerde, kamu ya da özel sektör kuruluşlarının muhasebe ve finans bölümlerinde istihdam edilmektedir.

Eğitim sürecinde öğrencilere muhasebenin temel kavramları ve sistemi başta olmak üzere, muhasebe kayıtlarında kullanılan belgeler, bilanço ve gelir tablosu hesaplarının işleyişi, mali tabloların hazırlanması, verginin önemi, muhasebecinin uymak zorunda olduğu vergi hukuku mevzuatı, Türk vergi sistemindeki vergiler ve uygulamaları öğretilir. Şüphesiz öğrencilerin muhasebe derslerindeki yeterlilikleri gibi vergi konularına da vakıf olmaları beklenmektedir. Yükseköğretim Kurulu geçmiş yıllarda muhasebe programı ismini muhasebe ve vergi uygulamaları programı olarak değiştirerek vergi uygulamalarının da önemini göstermiştir. 2014 yılı itibariyle yüksekokullarda bölümler oluşturulmuş ve söz konusu program muhasebe ve vergi bölümü altına alınmıştır. Bölümün ve programın adında muhasebe ve vergi birlikte kullanıldığı için ders isimlerinde vergi dersi ve içeriklerinde ise vergi mevzuatı ve vergi uygulamaları olması beklenmektedir.

3. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programındaki Derslere Genel Bakış

Türkiye'de İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) ile işgücü piyasasıyla orta öğretim ve meslek yüksekokulları arasında istihdam amaçlı işbirliği geliştirilerek yaşam boyu öğrenme anlayışıyla, mesleki eğitimin yapılanması ve kalitesinin artırılması yoluyla insan kaynakları gelişiminin teşvik edilmesi

amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında Meslek yüksekokullarının öğretim üyeleri, MEB alan uzmanları, akademik uzmanlar, sektör ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katılımıyla çalışmalar yapılmıştır (<http://www.yok.gov.tr/...>).

Muhasebe ve vergi uygulamaları programı da İKMEP projesi dahiline alınarak, meslek yüksekokullarında aynı dersler konulması beklendi ve bir çok okul bu programa uyum sağladı. Aşağıdaki tabloda İKMEP programına geçen muhasebe ve vergi uygulamaları programının dört yarıyla ait zorunlu ve seçmeli dersleri bulunmaktadır. Dört yarıyl boyunca 38 zorunlu dersten, 12 tanesi muhasebe dersi, 3 tanesi vergi dersi ve 23 tane olan diğer dersler de genel derslerden oluşmaktadır (Tablo 2). Seçmeli derslerde muhasebe dersi mevcut iken vergi dersleri bulunmamaktadır. Bu arada muhasebe derslerinin toplam kredisi 38 saat iken vergi derslerinin kredisi sadece 7 saattir.

Tablo 2

İKMEP Projesine Dahil Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Programı Ders Müfredatı

I.YARIYIL	II.YARIYIL	III.YARIYIL	IV.YARIYIL	SEÇMELİ DERSLER
Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi-1	Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi-1	Paket Programlar-1	Paket Programlar-2	İlk Yardım
Yabancı Dil-1	Yabancı Dil-2	Vergi Hukuku	Türk Vergi Sistemi	İşletme Yönetimi - 1
Genel Muhasebe-1	Genel Muhasebe-2	Maliyet Muhasebesi	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	İşletme Yönetimi - 2
Ofis Programları-1	Ofis Programları-2	Şirketler Muhasebesi	Araştırma Yöntem Ve Teknikleri	Muhasebe Denetimi
Genel İşletme	Makro Ekonomi	İnşaat Muhasebesi	İş Ve Sosyal Güvenlik Hukuku	Çevre Koruma
Temel Hukuk	Ticari Matematik	Dış Ticaret İşlemleri	Mali Tablolar Ve Analiz	Bilgi Ve İletişim Teknolojisi
Mikro Ekonomi	İstatistik	Finansal Yönetim	Finansal Yatırım Araçları	Kalite Yönetim Sistemleri
Mesleki Matematik	Ticaret Hukuku	İletişim	Banka Muhasebesi	
Meslek Etiği	Kamu Maliyesi	Mesleki Yabancı Dil-1	Mesleki Yabancı Dil-2	
	E-Ticaret	Muhasebe Denetimi		

Kaynak: icts.mu.edu.tr/tr/program/(erişim tarihi:11.12.2017)

Yeni düzenlemelerle, Meslek Yüksekokulları 3+1 yani 3 dönem ders 1 dönem staj uygulamasına geçmektedir. Ya da yine staj ağırlıklı programlarla eğitim görmektedir. Bir dönem staj olması dersleri dört yarıyıldan üç yarıyla indirmekte ve İKMEP programını uygulamak imkansız hale gelmektedir. Staj ağırlıklı programa geçmeyen okullarda ders programlarında değişikliklere gitmektedir. Programlardaki ders müfredatlarının değişikliğinin sebebi altında müfredata konulacak dersin öğrenciye yararlı olacağı kanısı yatabileceği gibi, öğretim elemanlarının branşına uyması düşüncesi de yatabilmektedir.

4. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümlerinin Ders Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde 10 devlet üniversitesi ve 10 vakıf üniversitesi olmak üzere 20 muhasebe ve vergi bölümü müfredatı incelenmiştir. Yöntem olarak nitel veri toplama tekniklerinden biri olan doküman incelemesi yoluyla 2016 yılının en yüksek üniversiteye giriş puanına sahip muhasebe ve vergi uygulamaları programları, içerik analizine tabi tutulmuştur. Aşağıdaki tabloda söz konusu üniversiteler ve meslek yüksekokulları gösterilmiştir.

Tablo 3

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı Öğrenci Alımında Üniversite Puan Sıralamasındaki en yüksek 10 devlet ve 10 vakıf üniversitesi (2016)

Devlet Üniversitesi			Vakıf Üniversitesi			
1	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Meslek Y.O.	Bilimler	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	
2	Marmara Üniversitesi (İstanbul)	Sosyal Bilimler Yüksekokulu	Meslek	Başkent Üniversitesi (Ankara)	Sosyal Bilimler Meslek Y.O.	
3	Hacettepe Üniversitesi (Ankara)	Sosyal Bilimler Yüksekokulu	Meslek	İzmir Ekonomi Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	
4	Ege Üniversitesi (İzmir)	Ege Meslek Yüksekokulu		İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu	
5	Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)	İzmir Yüksekokulu	Meslek	İstanbul Medipol Üniversitesi	Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	
6	Uludağ Üniversitesi (Bursa)	Sosyal Bilimler Yüksekokulu	Meslek	Ufuk Üniversitesi (Ankara)	Meslek Yüksekokulu	
7	Ankara Üniversitesi	Elmadağ Yüksekokulu	Meslek	Gedik Üniversitesi (İstanbul)	Gedik Meslek Yüksekokulu	
8	Gazi Üniversitesi (Ankara)	Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu		İstanbul Arel Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	
9	Çukurova Üniversitesi	Adana Yüksekokulu	Meslek	Nişantaşı Üniversitesi (İstanbul)	Nişantaşı Meslek Yüksekokulu	
10	Gaziantep Üniversitesi	Sosyal Bilimler Yüksekokulu	Meslek	Doğu Akdeniz Üniversitesi (KKTC-Gazimağusa)	Bilgisayar Ve Teknoloji Yüksekokulu	

Kaynak: <https://www.basarisiralamalari.com>(Erişim Tarihi:01/07/2016)

Yukarıdaki tabloda adı geçen muhasebe ve vergi uygulamaları programlarının dersleri incelenip analiz edildiğinde 4 yarıyılıda ortalama olarak 26 adet ders bulunmaktadır. Söz konusu derslerin ortalama üçünü vergi dersleri ve dokuzunu muhasebe dersleri oluşturmaktadır. Geri kalan on dört ders de servis dersleri ile ortak zorunlu derslerden oluşmaktadır. Toplam ders kredilerinin %8'ini vergi derslerinin ve %35'ini de muhasebe derslerinin kredileri oluşturmaktadır. Tüm okullarda muhasebe uygulaması ile ilgili dersler bulunurken 20 programın sadece 5'inde vergi uygulaması ile ilgili ders bulunmaktadır. Özellikle vergi ve vergi uygulamaları derslerinin yetersiz olduğu, vakıf üniversiteleri ile devlet üniversiteleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın amaçlarından birisi muhasebe ve vergi bölümlerinin program çıktıları ve müfredat arasındaki ilişki bağlamında müfredatın vergi alanında yeterliliğini araştırmak ve beklenen çıktıların vergi alanında ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını tartışmaktır. Ancak incelenen yirmi programın web sayfalarında içerik analizine tabi tutulacak homojen bilgilere ulaşılamamıştır. Programların bir kısmında öğrenci beceri ve yetkinlikleri mevcut iken bir kısmında öğrenim kazanımları mevcuttur ve bazı programlarda ise konu ile ilgili herhangi bir paylaşım yoktur.

Yüksek Öğretim Kurulu tarafından hazırlanan (2011) Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Temel Alan Yeterliliklerinde Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programının sınıflandırıldığı *İşletme ve Yönetim Bilimleri Temel Alanı Yeterliliklerinde* ön lisans düzeyinde akademik ağırlıklı yeterlilikler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere muhasebe ve vergi uygulamaları program mezunları alanındaki *temel düzeyde bilgilere sahip* olmalıdır. Türk vergi sistemi ya da vergi usul hukuku hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan mezunların vergi tarhını yanlış yapmaları, beyannameyi yanlış ya da eksik düzenlemeleri olasılığı yüksektir. Söz konusu yeterliliğe göre; program mezunları *alanı ile ilgili edindiği bilgi ve beceriler düzeyindeki düşüncelerini ve önerilerini ilgililere yazılı ve sözlü olarak aktarma* yetkinliğine haiz olmalıdır. Vergi uygulaması hakkında yeterli beceriye sahip olmayan mezunlar, uzlaşma, vergi davaları, kabahat ve suç sayılan fiiller, sürelerin hesaplanması gibi birçok vergi uygulamasında yetersiz kalabilmektedir. Program mezunu *örgüt/Kurum, iş ve toplumsal etik değerlere uygun davranır. Sosyal hakların evrenselliği, sosyal adalet, kalite ve kültürel değerler ile çevre koruma, iş sağlığı ve güvenliği konularında yeterli bilince sahiptir. Program mezunları özellikle vergi bilinci olan vergi etiğinin önemini bilen erdemli meslek mensubu* olmalıdır.

Tablo 4

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Temel Alan Yeterliliklerinde Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Programının Sınıflandırıldığı İşletme Ve Yönetim Bilimleri Temel Alanı Yeterliliklerinde Ön Lisans Düzeyinde Akademik Ağırlıklı Yeterlilikler

BİLGİ (Kurumsal- Olgusal)	Alanında temel düzeyde bilgilere sahiptir.	
BECERİLER (Bilişsel- Uygulamalı)	1.Karar, uygulama ve davranışlarında işletmecilik ve yönetim alanına ilişkin edindiği bilgileri kullanma becerisine sahiptir.	
YETKİNLİKLER	Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	1.Kendisine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirir. 2.Uygulamada karşılaşılan ya da öngörülemeyen sorunlar için ekip üyesi olarak sorumluluk alır.
	Öğrenme Yetkinliği	1.Edindiği bilgi ve becerileri eleştirel olarak değerlendirir. 2.Öğrenme gereksiniminin sürekliliğini kavradığını gösterir. 3.Öğrenme gereksinimlerine yönelik programlara katılıma açık olur.
	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	1.Alanı ile ilgili edindiği bilgi ve beceriler düzeyindeki düşüncelerini ve önerilerini ilgililere yazılı ve sözlü olarak aktarır. 2.Çalışma arkadaşlarına yardıma yatkındır. 3.Avrupa Dil Portföyü A2 Genel Düzeyinde (en az alanındaki bilgileri takip edebilecek ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek kadar) yabancı dil bilgisine sahiptir. 4. Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
	Alana Özgü Yetkinlik	1.Örgüt/Kurum, iş ve toplumsal etik değerlere uygun davranır. 2.Sosyal hakların evrenselliği, sosyal adalet, kalite ve kültürel değerler ile çevre koruma, iş sağlığı ve güvenliği konularında yeterli bilince sahiptir. 3.Değişime ve yeniliğe açıktır.

Kaynak: YÖK 2011:7

5. Vergi Derslerinin Önemi

Üniversitelerin muhasebe ve vergi uygulamaları programı gibi muhasebe ve vergi konularını ilgilendiren bölümlerden mezun olan öğrenciler, çalışma hayatına geçtiklerinde mükelleflerin vergi yükümlülüklerini yerine getirmelerinde mali müşavir ya da muhasebe elemanı vasfıyla yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda da söz konusu mali danışmanlar mükelleflerin istekleri doğrultusunda ya da kendi tecrübeleri sayesinde vergilerin hesaplanmasında etkili olabilmektedir. Bu uzman kişiler vergi bilinci ile donatılmış, vergi etiğine sahip iseler verginin doğru hesaplanmasında önemli rol oynamaktadır. Muhasebe ve vergilemenin birbiriyle kesiştiği nokta, vergilendirme sürecinin ilk kısmı olan verginin tarhi (hesaplanması) kısmıdır. Tarh işlemi yapılırken önce matrah bulunmakta ardından tabii olduğu oranla çarpılarak vergi hesaplanmaktadır. Bu işlemler Türkiye’de ve modern vergicilik uygulayan diğer ülkelerde mükellefin beyanı üzerine yapılmaktadır. Vergi matrahının hesaplanması aşamasında muhasebe ve vergi işlemlerinin birbirini etkileme dereceleri ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. 1 Ocak 1994 tarihinde Maliye Bakanlığınca çıkarılan 1 sıra nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Türkiye’de muhasebe uygulamalarına yön vermektedir ve Vergi Usul Kanununa dayanmaktadır (Elitaş, Yıldız ve Üç,2011:11). Bu nedenle Muhasebe ve vergi uygulamaları programlarında muhasebe kadar vergi dersleri de ağırlıklı olmalıdır.

Vergi ahlakı, mükelleflerinin ödemeleri gereken vergi ile ilgili ödev ve sorumluluklarını yerine getirirken dürüst davranışlarıdır. Genel ahlakı yüksek olan bir bireyin vergi ahlakı düşük olabilmekte ve hatta vergi kanunlarına aykırı davranışlar yetenek olarak kabul edilmektedir. Bireyler genel olarak ahlaklı olmalarına rağmen vergi ahlakı düzeyleri düşük olabilmektedir ve her türlü vergi hilesini normal ve olağan kabul etmektedir (Yücel,2017:233). Böyle düşünen mükellefler, mali danışmanlarından vergi kaçırma konusunda yardımcı olmalarını talep edebilmektedir. Toplumun vergi uyumuna etkisinin artırılması için vergi ahlakı düzeyinin genel olarak yükseltilmesi gereklidir. Ekonomik, sosyal, kültürel birçok faktörden etkilenen mükellefleri vergi ödemeye yönlendiren vergi ahlakı olgusu içsel bir tutumdur.Eğitim hayatlarında vergi ile ilgili yeterince ders alan öğrenciler; vergi bilincine erişmiş, verginin önemini kavramış, vergi kanunlarına vakıf, bu kanunlara uymadıkları takdirde hangi yaptırımlarla karşı karşıya kalacağını bilen

ve en önemlisi vergi ahlakını da edinmiş meslek elemanları olarak meslek hayatına başlamaktadır. Vergi konusunda mükelleflerin danışmanı olan muhasebe meslek mensuplarının tutum ve davranışları vergi etiği konusunda etkili rol oynamaktadır. Yapılan bir çalışmada (Yücel,2017:229) muhasebe mensuplarının vergi ahlakı üzerindeki etkileri hem literatür incelemesiyle hem de vergi dairesi çalışanlarıyla yapılan görüşmelerle değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda, meslek mensuplarının vergi ahlakı üzerinde önemli bir etkisinin olduğu saptanmıştır (Yücel,2017:229).Meslek elemanları aldıkları vergi dersleri ile mesleki bilgi kazanmanın yanı sıra, vergi etiği konusunda daha duyarlı davranabilmektedir. Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Muhasebe Bölümlerinin ders müfredatları ile 2016 yılında yapılan başka bir çalışmada dört okulun ders müfredatları incelenmiş. vergi hukuku ve Türk vergi sistemini konularının yer aldığı vergi derslerinin seçmeli ve ders kredilerinin yetersiz olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışmada, muhasebeci ve mali müşavirler, diğer meslek mensupları, bölüm öğretim elemanları ile görüşmeler yapılmış ve vergi eğitimine daha fazla ağırlık verilmesi için vergi ile ilgili derslerin sayısı ve kredilerinin artması önerisi getirilmiştir (Odabaş ve Aydın,2016:2001). Yukarıda yaptığımız, muhasebe ve vergi uygulamaları programlarının ders analizlerinde de, vergi derslerinin sayıca ve kredice az olduğu bulgusuna varılmıştır.

OECD ülkelerinde vergi uygulayıcılarına vergi etiği üzerine yapılan bir başka çalışmanın sonucunda; mükelleflerin vergi yükümlülüklerini yerine getirirken, vergi konularını karmaşık bir düzen olarak görmelerine rağmen, vergi uygulayıcılarının vergi uyumunun önemini bildikleri için etik davrandıkları ortaya çıkmıştır. Söz konusu çalışmada, etiğin önemini vurgulamak için okullarda dersleri yeniden düzenlemek ve ilgili müfredatta etik gelişmeyi teşvik eden derslerin de alınması gerekliliği sonucuna varılmıştır (Doyle, Frecknall-Hughes ve Summers,2014:635).Yalova ilinde muhasebe meslek mensuplarının etik algısı üzerine yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak bir inceleme yapılmış ve ulaşılan sonuçlarından bir tanesi de, okullarda aday meslek mensuplarına meslek etiği dersinin zorunlu olarak okutulması çıkmıştır (Sayım ve Usman,2016:259). Ancak belirtmek gerekir ki, vergi dersleri tek başına meslek mensuplarının etik davranmalarında etkili olmayabilir. Türkiye’de muhasebe eğitimi ve meslek etiği ile ilgili yapılan çalışmaları inceleyen bir makalede, etik dışı davranışlarda bulunan meslek mensuplarının, mükelleflerin baskısı ve yasal mevzuattaki boşluklardan dolayı bu davranışı sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Peker, Özdemir, Polat ve Karakışla, 2016:869). Diğer yandan Erzincan ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının, etik davranışlarına ilişkin alguları ile ilgili yapılan bir anket çalışmasında ise, etik konusundaki sorunlardan bir tanesi de meslek mensuplarının eğitim yetersizliği olarak bulgulanmıştır (Güney ve Biçer, 2016: 790). Tüm bu çalışmalar, meslek mensuplarının vergi bilincine sahip olmaları halinde sürece etik dışı davranışların azalabileceğini göstermektedir.

Meslek yüksekokullarında verilen muhasebe derslerinin uygulamada kullanılma düzeyi ve yeterliliği üzerine yapılan bir araştırmada (Tugay ve Ömürbek, 2014); öğrencilerin eğitim aşamasında aldığı derslerin büyük kısmı meslek hayatlarında işlerine yaradığı bulgulanmıştır. Kullanılma düzeyi en fazla olan beş ders sırasıyla; ticari belgeler, maliyet muhasebesi, Türk vergi sistemi, genel muhasebe ve iş ve sosyal güvenlik hukuku olarak ortaya çıkmıştır (Tugay ve Ömürbek, 2014:62). Mezunların çalışma hayatında en fazla kullandıkları dersler arasında Türk vergi sistemi dersinin üçüncü sırada yer alması, ilgili programların müfredatlarında Türk vergi sistemi ve uygulamaları ile konuların derslerin yerinde olduğunu göstermektedir.

New York’ta birkaç önde gelen profesyonel mali danışmanlık firması, üniversitede vergi dersi alan öğrencilerin muhasebe ve vergi işi talep etmelerini araştırma konusu yapmıştır. Vergi odaklı işe alım talebi olan öğrencilerin sayılarının muhasebe odaklı işlerin talebinden daha fazla olduğu saptanmıştır. Ancak vergi ve vergi ilgisine sahip öğrenciler genellikle mezun olduktan sonra belirlenen beceriden yoksun oldukları için firmaların beklentilerini karşılayamamaktadır. Vergi öğrencilerini daha iyi yetiştirmek ve bir meslek olarak vergi alanında ilgisini artırmak için pratik eğitim almaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Resmi olmayan bir öğrenci anketinin sonuçlarına göre, ders kitabında öğrenilen teorik bilgilerin yanı sıra ders saatlerine güncel olaylarla ilişkili vergi uygulaması konulması öğrencilerin vergiye olan ilgisini arttıracaktır(Franklin,2015:260).Yukarıda da belirtildiği üzere incelenen muhasebe ve vergi uygulamaları bölümlerinde vergi dersleri sayı ve kredi olarak yetersizdir. Ayrıca yirmi programın ders müfredatı incelendiğinde sadece beş okulda vergi uygulaması dersinin mevcut olduğu belirlenmiştir. Türkiye’de çok sayıda bilgisayarlı muhasebe ve vergi uygulamaları kursları mevcuttur. Eğer vergi ile ilgili uygulamalı derslerin sayısı ve saatleri artarsa, öğrenciler meslek eğitimini tamamlamış olacaklar ve başka kurslara giderek zaman ve para harcamamış olacaklardır.

6. Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de 963 adet meslek yüksekokulu mevcuttur, Normal ve ikinci öğretim programları ayrı ayrı sayıldığında yaklaşık 400 adet muhasebe ve vergi uygulamaları programı bulunmaktadır. Bu durum söz konusu programın hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde tercih edilen bir program olduğunu göstermektedir. Mezunlar kamu kurum ve kuruluşlarının ve işletmelerin muhasebe servislerinde istihdam edilebilmektedir. Ayrıca mezunlar yasal şartları sağladıktan sonra kendi adına iş yeri açıp çalıştırabilmektedir. İş imkanlarının böylesine geniş olması bu programın önemini arttırmaktadır. Türkiye’de program ve öğrenci sayılarının fazlalığı rekabeti arttırmaktadır. Devlet ve vakıf

okulları mezunlarının kendi mesleklerinde istihdam oranlarını arttırabilmek için teorik derslerle yeterli kalmayıp uygulama ağırlıklı müfredatlar düzenlemektedir.

Muhasebe ve vergi uygulamaları programı, öğrencilerini hem muhasebe hem de vergi alanında yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Ancak 2016 eğitim öğretim yılında en yüksek puanla öğrenci alan 10 devlet, 10 vakıf toplam 20 üniversitede ilgili program ders isimleri ve kredilerine bakıldığında, muhasebe derslerinin ağırlıkta olduğu, vergi derslerinin sayıca ve kredice düşük olduğu ve hatta yüksek bir oranında vergi uygulaması ile ilgili derslerin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca bir çok meslek yüksek okulunun tabi olduğu İKMEP projesi kapsamındaki ortak muhasebe ve vergi uygulamaları program dersleri de incelendiğinde aynı sonuca diğer bir anlatımla vergi derslerinin sayı ve kredi olarak düşük olduğu ve vergi uygulaması dersinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Vergi etiği konusunda daha önce yapılan çalışmalar, vergi ile ilgili derslerin artırılması ve meslek etiği derslerinin konulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Vergi dersleri sayıca ve kredice yüksek olduğunda, öğrenciler verginin önemini kavrayabilecek, vergi bilincine sahip olabilecek, ve vergi etiğine (ahlakı) uygun davranabilecektir.

Kaynakça

- Arpat, B., Kalfa, Ö. G. V. R., Akşit, Ö. G. A., & Çamurdan, B. Meslek Yüksekokullarında Nitelikli Ara Eleman İhtiyacını Karşılama Yeni Arayışlar: 3+1 İşbaşı Eğitim Modeli Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği. Çalışma İlişkileri Dergisi, 8(2), 76-94.
- Doyle, E., Frecknall-Hughes, J., & Summers, B. (2014). Ethics in tax practice: A study of the effect of practitioner firm size. *Journal of Business Ethics*, 122(4), 623-641.
- Elitaş, C., Yıldız, F., & Üç, M. (2011). Muhasebe Biliminin Çevresi: Anglo Sakson ve Kıta Avrupa Karşılaştırması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:11, Sayı:2, 1-18
- Franklin, M. (2015). A Best Practice Approach to Engage Students for Increased Interest in Tax as a Profession. *Journal of Business and Accounting*, 8(1), 160.
- Güney, C., & Biçer, M. S. (2016). Muhasebe Meslek Etiği ve Erzincan İlinde Bir Araştırma. *Journal of International Social Research*, 9(45).
- <http://www.ects.mu.edu.tr/tr/program/> (Erişim tarihi: 11.12.2017)
- <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/2922270/Mesleki+E%C4%9Fitimin+Geli%C5%9Fitirilmesi+Konferans%C4%B1%20Bilgi+Notu.pdf/6fdd2a38-f274-4e0b-9cb6-22dc18374ca1> (erişim tarihi: 05.12.2017)
- [https://www.basarisiralamalari.com/muhasebe-ve-vergi-uygulamaları-bolumu-taban-puanları-2016-2-yıllık/\(erişim tarihi:01/07/2016\)](https://www.basarisiralamalari.com/muhasebe-ve-vergi-uygulamaları-bolumu-taban-puanları-2016-2-yıllık/(erişim tarihi:01/07/2016))
- <https://yokatlas.yok.gov.tr/netler-onlisans-tablo.php?b=30040> (Erişim tarihi: 09.07.2018)
- Kılıç, Y., & Yılmaz, E. (2018). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Perspektifinden Mesleki Eğitime İlişkin Bir Durum Çalışması. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1).
- Odabaş, H., & Aydın, M. (2016). Vergi Hukuku ve Muhasebe: Uygulamalı Bilimler Yüksek Okullarının Muhasebe Bölümlerinde Okutulan Vergi Dersleri Üzerine Bir Araştırma. ss2000-2016
- Peker, A. A., Özdemir, Ş., Polat, Y., & Karakışla, E. (2016). Türkiye’de muhasebe eğitimi, etik değerler ve meslek etiği üzerine literature taraması. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 869-880.
- Sayın, F., & Usman, Ö. (2016). Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Algısı-Yalova Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 30, 247-261.
- Tugay, O., & Ömürbek, V. (2014). Meslek yüksekokullarında verilen muhasebe derslerinin uygulamada kullanılma düzeyi ve yeterliliği üzerine bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 53-74.
- Vurgun, L. (2009). Bilgi Toplumu Açısından Türkiye’deki Meslek Yüksekokullarının Örgütlenme Problemleri ve Çözüm Önerileri. *ÇOMÜ Dergileri, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2.
- YÖK, (2011). Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri İşletme ve Yönetim Bilimleri Temel Alan Kodu:34
- Yücel, E. (2017). Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Dışı Davranışlarının Vergi Ahlakına Etkisi. *Journal of Accounting & Finance*, (73), 232-248
- Zorlu, K. (2012). Türkiye’de Ara Eleman İhtiyacına Yönelik Tespitler ve Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. *TISK Academy/TISK Akademi*, 7(13).